

Rundskriv

Utlendingsdirektoratet

Nr.
GI-11/2023

Vår ref
23/2273 - KBH

Dato
30.06.2023

Instruks GI-11/2023 – Utlendingsloven § 37 første ledd bokstav e – opphør og tilbakekall av flyktningstatus og oppholdstillatelse på grunn av utvisning etter straffedom

1. INNLEDNING

Justis- og beredskapsdepartementet viser til departementets alminnelige instruksjonsadgang, samt lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven, utl.) § 76 annet ledd, som innebærer at departementet kan gi Utlendingsdirektoratet (UDI) generelle instruksjoner om lovtolkning, skjønnsutøving og prioritering av saker.

Formålet med instruksen her er å gi nærmere føringer for behandlingen av saker om opphør og tilbakekall av flyktningstatus og oppholdstillatelse, jf. utl. § 37 første ledd bokstav e, på grunn av utvisning etter straffedom.

Instruksen gjelder for alle utlendinger som har fått midlertidig eller permanent oppholdstillatelse som flyktning etter utl. § 28 (utlending som trenger beskyttelse (asyl)) eller etter utl. § 34 (kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon). Det samme gjelder for utlendinger som kommer som overføringsflyktninger (kvoteflyktninger), så fremt de får sin oppholdstillatelse som flyktning etter utl. § 28, jf. utl. § 35 tredje ledd.

2. BAKGRUNN

Utlendingsloven § 37 første ledd bokstav e fastsetter at flyktningstatus og oppholdstillatelse kan opphøre og kalles tilbake dersom forholdene som førte til at utlendingen ble anerkjent som flyktning ikke lenger er til stede. Bestemmelsen tilsvarer flyktningkonvensjonen artikkel 1 C (5). Både generelle endringer i hjemlandet og

endringer i flyktningens situasjon kan føre til opphør, men endringene må være *vesentlige og stabile*. Dette fremgår ikke av ordlyden i loven eller konvensjonen, men bestemmelsene har blitt tolket slik i norsk og internasjonal praksis.¹

Når en flyktning blir ilagt straff for forhold som ellers ville gi grunnlag for utvisning, oppstår det et spenningsforhold mellom reglene om flyktningstatus og reglene om utvisning. Utlendingsmyndighetenes praksis under gjeldende regelverk har vært at det i slike tilfeller først vurderes om det ut fra en *nåtidsvurdering* av flyktningens beskyttelsesbehov er trygt for flyktningen å returnere. I så fall har det blitt truffet vedtak om opphør av flyktningstatus etter utl. § 37 første ledd bokstav e, jf. flyktningkonvensjonen artikkel 1C (5). Deretter har det eventuelt blitt truffet vedtak om utvisning.

Sivilombudet kritiserte denne lovforståelsen i en uttalelse fra juli 2019, og mente at utlendingsmyndighetenes praksis bygde på feil rettsforståelse, både av utlendingsloven og av flyktningkonvensjonen. Sivilombudet mente at vilkårene for opphør av flyktningstatus ikke kan forstås annerledes i saker som opprettes etter at utlendingen er ilagt straff, men må vurderes på samme måte som andre tilfeller. Utlendingsnemnda (UNE) behandlet spørsmålet i stornemnd i juli 2020 hvor konklusjonen ble at det i saker der «en flyktning er ilagt straff og vurderes utvist, skal det foretas en nåtidsvurdering av flyktningens beskyttelsesbehov».² I etterkant av dette har Borgarting lagmannsrett i tre rettsavgjørelser uttrykt samme rettsforståelse som Sivilombudet. På bakgrunn av disse rettsavgjørelsene endret UNE sin praksis sommeren 2022. UNE vurderer derfor nå om retursituasjonen er vesentlig endret og stabil, også i saker om opphør på grunn av utvisning etter straffedom, se deres praksisbeskrivelse fra 8. november 2022, [Opphør av flyktningstatus på grunn av utvisning - tidligere praksis - Utlendingsnemnda \(UNE\)](#).

På denne bakgrunn sendte UDI 9. mai 2023 en praksisforeleggelse til departementet hvor de ber om godkjenning av at de etablerer samme praksis som UNE, i tråd med rettsavgjørelsene og Sivilombudets uttalelse.

3. DEPARTEMENTETS VURDERING

Den foreslåtte praksisendringen innebærer at UDI i saker som gjelder utvisning som følge av en straffedom, vil vurdere opphør og tilbakekall av flyktningstatus og oppholdstillatelse på samme måte som i andre opphørssaker. De vil dermed ikke lenger kun foreta en nåtidsvurdering av retursituasjonen, men vil vurdere om det foreligger vesentlige og stabile endringer i beskyttelsesbehovet, før de evt. treffer vedtak om opphør av flyktningstatus og utvisning.

Departementet sendte høsten 2022 på høring et forslag om å lovfeste at det *ikke* er nødvendig å opphøre flyktningstatus i disse sakene forut for utvisningsvurderingen, og at det ved utvisning er tilstrekkelig med en nåtidsvurdering. Denne saken er fortsatt under behandling i departementet, og påvirker ikke instruksene her.

Departementet er enig i UDIs vurdering av at det ut fra dagens rettskildebilde er grunn til å endre praksis slik UDI legger opp til.

¹ Se bl.a. HR-2018-572, avsnitt 39-44.

² Stornemndas vedtak ble i mars 2022 kjent ugyldig av Borgarting lagmannsrett, se LB-2021-78433.

4. INSTRUKS

I tilfeller der UDI vurderer opphør og tilbakekall av flyktningstatus og oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 37 første ledd bokstav e på grunn av utvisning etter straffedom, skal UDI, som i opphørssaker ellers, vurdere om forholdene som førte til at utlendingen fikk beskyttelse i Norge har endret seg, og om endringene er *vesentlige og stabile*.

5. IKRAFTTREDELSE

Instruksen trer i kraft straks.

Med hilsen

Kenneth A. Baklund (e.f.)
fungerende avdelingsdirektør

Kristine Bjørnsund Hosar
departementsrådgiver

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur

Kopi:
Utlendingsnemnda
Politidirektoratet